
BOEKENSCHOUW.

BIJ de Uitgeversmaatschappij „Holland” te Amsterdam zagen twee boeken het licht, die werkelijk een verrijking van onze christelijke literatuur beteekenen.

Het eerste, ook wat belangrijkheid betreft, is „Moeder Stieneke” door Wilma.

Dat Wilma een taal-virtuose is — wie onzer, die er nog aan twijfelt?

Dat zij gedachten heeft, waard om in zoo schoone vorm gegoten te worden — wie, die het zal tegenspreken?

Echter — in Wilma's meeste boeken bleef altijd een zeker iets, dat je deed zeggen: wat bedoelt ze daarmee? Heeft ze dat zelf goed doorgedacht? Waren haar woorden toereikend, om ook dat innigst-gevoelde zóó te zeggen, dat het begrepen kon worden door wie haar lazen?

Tenminste — zoo ging het mij vaak.

Echter niet bij „Moeder Stieneke.”

Dit boek is niet oppervlakkiger, dan Wilma's ander werk, doch het is klaarder, wellicht bezonken, en dies is het mij liever.

Het is ook juist voor onze lezeressen van zoo groote beteekenis, wijl het ons laat meelevende van de groei van een vrouwenziel.

Het geeft een antwoord op de vraag, of liefde is het eenig noodige voor de vrouw. Een eerlijk antwoord, want Wilma verstoep of verdoezelt niet het verdriet, dat Moeder Stieneke lijdt, wanneer Pauls liefde niet is voor haar, maar voor haar jonger zusje Ella.

Het diepst gaat wel haar leed, en het felst schrijnt de pijn, wanneer ze inziet, hoe, juist omdat ze „moeder” Stieneke is, de menschen haar niet zien enkel als Stieneke, als een die ook jong is, gelijk de anderen.

Maar dan komt ook de troost, door het groote moederschap, waaraan de wereld zoo sterke behoefte heeft. Neen, Stienekes strijd is daarmee niet ten einde. Want ze wil toch, evenals iedere vrouw, graag „iemand's Moeder Stieneke” zijn. En ook: „het groote moederschap” eischt telkens weer een afstaan van het eens verkregene.

Neen, een gemakkelijk leven is het zoo niet. Maar toch: een gezegend leven. En is dat voor een christen tenslotte niet het voornaamste?

Ik zou niet durven beweren, dat Wilma op de laatste pagina ook het laatste gezegd heeft, water over „Moeder Stieneke” gezegd kan worden.

Een karakter als het hare is niet af op vijf en dertigjarigen leeftijd. Daar zit te veel leven, te veel groei in. Dat is, misschien, af, wanneer met de ouderdom komt een stil berusten in,

een vraagloos aanvaarden van, een dankbaar terugzien naar wat God gaf.

Of Wilma dat verdere leven van „Moeder Stieneke” voor ons beschrijven zal? Ik weet het niet. Ik weet alleen, dat het niet goed is een kunstnares te willen dwingen tot hetgeen spontaan in haar op moet wellen. Ik weet alleen, dat ik danbaar ben, wijl ze ons dit stuk leven van „Moeder Stieneke” zoo gaaf, zoo schoon, gaf.

Het zou niet eerlijk zijn, wanneer we probeerden vergelijkingen te trekken tusschen Wilma's boek en „De Gantelboer” van A. K. Straatsma.

Wie beide boeken achter elkaar leest voelt, dat de auteurs gansch verschillende menschen zijn. En wie waagt zich aan een vergelijking van het ongelijksoortige?

„De Gantelboer” geeft een dorpsvertelling. Eigenlijk is de titel dat gedeelte van het boek, dat mij het minst bevalt. De boer is niet alleen hoofdpersoon; de oude Lena is het evengoed, ja, eigenlijk dominee Hartman ook.

Wanneer enkel de Gantelboer hoofdpersoon was geweest, zou z'n strijd, z'n verzet breeder, en vooral dieper moeten zijn geteekend.

Nu zien we in het boek allereerst een stuk dorpsstrategie, en het verschillend reageeren der verscheidene menschen daarop. De auteur is er in geslaagd, dit voor ons te teekenen als een brok levende werkelijkheid. Zóó zijn de menschen, zóó oordeelen ze, niet alleen in Zeeland, ook in Groningen, ook in Holland, al openbaren zich wel de gewestelijke eigenaardigheden.

„De Gantelboer” is een leerrijk boek, doch het is niet preekerig, — een verdienste te meer. Er zit humor in, (denk maar eens aan de vrouwtjes uit het armhuis) doch ook ernst, diepe, soms zware ernst. Het geeft het leven, gelijk het is, al is de bewogenheid, gelukkig, niet steeds zoo sterk als hier. Ook aan dit boek zullen onze lezeressen iets hebben.

Een jubileum. Ditmaal niet van een persoon, doch van een vereniging. En wel van „De Vereniging: Christelijke Bibliotheek”, welke, wij weten dit allen, uitgegeven wordt door G. F. Callenbach te Nijkerk. Het zou interessant zijn een verhandeling te schrijven over de vraag, in hoeverre dergelijke bibliotheken het zuiver litterair inzicht ten goede komen en in hoeverre zij er schadelijk voor zijn. Ik herinner me uit veel vroeger tijden een dispuut hierover in „Ons Tijdschrift” en de vraag van Johanna Breevoort: „Is litteratuur alles?”

Dat er in Callenbachs bibliotheek nooit uit-

gaven inslopen, die ik liever onvertaald had gezien, zou ik niet gaarne beweren. Dat de uitgever, mede door deze bibliotheek, ons christen-volk aan 't lezen heeft gebracht, is echter eveneens een feit. En dat hij er naar tracht, ook litterair goed werk te leveren, bewijst wel het eerste deel van deze dertigste jaargang, het derde Kerstboek. Een gave aan dat deel van het lezend publiek, dat niet slechts op litteraire, doch ook op muzikale ontwikkeling mag bogen, is: „Die mijns harten vrede zijt”, het ontroerend mooie gedicht van Jaqueline v. d. Waels, getoonzet door niemand minder dan Catharina van Rennes. Om van al de schetsen iets te zeggen is onmogelijk. Mevrouw Kuyper—Van Oordt geeft in „De lofzang der schamelen”, op de haar eigene, teekenende manier, een stukje gesticte leven weer. „Een van deze kleinen”, door J. L. A. de Liefde, naar ik meen niet nieuw, is even teer als wat deze schrijfster steeds geeft. „'t Geluk voor de andere,” door P. Keuning, gedeeltelijk

in Groningsch dialect, zal sommige lezers wel eens doen vragen: wat beteekenen die woorden? Iemand, niet geheel vreemd aan de Groninger sprake, informeerde bij mij reeds naar de beteekenis van „loug”, „lougsters”, „wat hest mie kil maakt.” Keuning is steeds best op dreef in z'n Groningsche schetsen; juist daarom zou het jammer zijn, wanneer sommigen er niet geheel van konden genieten. Een klein woordenlijstje zou hier geholpen hebben. „Knotwilgen” door Gera Kraan—van der Burg wordt door de schrijfster genoemd: „Fragmenten uit een vrouwenleven”. Het lijkt mij slechts één fragment, en dan nog te fragmentarisch. Toch is er iets in, dat doet verlangen, het geheel te zien.

Een beetje ondeugende vraag: hoe vindt mevrouw Kraans echtgenoot de teekening van dit huisbezoek? Andries Witte's zelfgericht geeft iets, wat nooit een stuk neutrale lectuur ons zóó zou kunnen schenken. Natuurlijk wil ieder dit Kerstboek bezitten.

J. M. W.—W.

Dooiweer.

Foto van D. F. Eberhardt, Baarn.